

บทที่ 1

แนวคิดและความสำคัญของกฎหมาย

วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

1. บทนำ

กฎหมายว่าด้วยวิธีการปฏิบัติราชการทางปกครองเป็นกฎหมายที่ประกอบด้วยทั้งในส่วนสารบัญญัติและวิธี สบัญญัติโดยเฉพาะในส่วนวิธีสบัญญัตินั้นเป็นที่ยอมรับกันในหลายประเทศว่ากระบวนการพิจารณาในการออกคำสั่งทางปกครองในชั้นเจ้าหน้าที่ก็สามารถที่จะวางหลักกระบวนการพิจารณาหรือวิธีพิจารณาในการออกคำสั่งได้ ทั้งนี้เพราะแต่เดิมเกิดข้อสงสัยในบรรดานักกฎหมายปกครองจำนวนไม่น้อยว่า กระบวนการพิจารณาออกคำสั่งทางปกครองหรือวิธีสบัญญัติทางปกครองนั้น ไม่สามารถที่จะสร้างระเบียบแบบแผนที่มี กฎเกณฑ์แน่นอนชัดเจนได้ เพราะกระบวนการวินิจฉัยสั่งการของ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองมีความหลากหลายและมีลักษณะเป็นพลวัตจนไม่อาจสร้างแบบแผนที่เป็นกฎเกณฑ์แน่นอนได้ จนเกิดข้อโต้แย้งในการจัดทำกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง¹ โดยฝ่ายหนึ่งเห็นว่ากระบวนการหรือกระบวนการวินิจฉัยสั่งการขององค์กรเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองไม่มีคุณลักษณะที่จะจัดระเบียบในทางกฎหมายได้ ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าความจำเป็นในการกำหนดกฎเกณฑ์ที่แน่นอนเกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือในชั้นตอนการออกคำสั่งทางปกครองนั้น ยอมรับได้เฉพาะในขอบเขตจำกัด ไม่ใช้อยู่ในลักษณะเป็นกฎเกณฑ์ทั่วไป แต่ในที่สุดหลักกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองก็ได้ยอมรับเป็นหลักกฎหมายทั้งที่บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือยอมรับเป็นหลักกฎหมายทั่วไป

บางประเทศการจัดระเบียบของกระบวนการเหล่านี้มีความสำคัญมากถึงขนาดจัดทำเป็นกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง โดยประเทศสเปนถือเป็นประเทศแรกที่ได้จัดทำกฎหมายวิธีราชการทางปกครองในปี ค.ศ.1889 แต่มีสาระที่ครอบคลุมกิจกรรมทางปกครองเพียงบางเรื่อง จากนั้นในประเทศออสเตรียจากผลงานของฮันส์ เคลเซน (Hans Kelsen) และอะดอล์ฟ เมคส์ (Adolf Merkl) ก็ได้มีการจัดทำ Federal Law on General Administrative Procedure ใน ค.ศ.1925 โดยรวมการจัดองค์กรทางปกครองวิธีพิจารณา กระบวนการยุติธรรมทางปกครองและการบังคับทางปกครองเข้าไว้ในฉบับเดียวกัน ในประเทศสหรัฐอเมริกาเองก็ได้

¹ สมยศ เชื้อไทย "ปัญหาทางทฤษฎีในการจัดทำประมวลกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการ", นิติศาสตร์, 15,4 (ธันวาคม 2528), หน้า 143-144

มีการจัดทำกฎหมาย "Administrative Procedure Act" ขึ้นใน ค.ศ.1946 ส่วนประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันก็มีกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองของสหพันธ์ ขึ้นในปีค.ศ.1976 เช่นกัน ส่วนประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศในยุโรปตะวันตกประเทศเดียวที่ยังไม่มีประมวลกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองขึ้นเป็นกฎหมายระดับพระราชบัญญัติเช่นเดียวกับประเทศยุโรปตะวันตกอื่น ๆ คงมีเพียงกฎหมายระดับพระราชกฤษฎีกาใช้บังคับอยู่เท่านั้น ได้แก่ De'cret no.83-1025 du 28 November 1983 ว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และหลักเกณฑ์ทั่วไปที่วางโดยศาลปกครองฝรั่งเศสจนมี หลักเกณฑ์ที่เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปในหมู่นักกฎหมายปกครองฝรั่งเศส

2. ความสำคัญในการจัดทำกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ระบบกฎหมายปกครองของรัฐเสรีประชาธิปไตยจะวางอยู่บนพื้นฐานของหลักกฎหมายที่สำคัญสองหลักด้วยกันคือ หลักการว่าด้วยการกระทำทางปกครองต้องชอบด้วยกฎหมาย และหลักการควบคุมความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองโดยองค์กรตุลาการ

หลักการว่าด้วยการกระทำของฝ่ายปกครองต้องชอบด้วยกฎหมาย หมายความว่าองค์กรของฝ่ายรัฐฝ่ายปกครองจะกระทำการใดๆ ที่อาจมีผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพหรือประโยชน์อันชอบธรรมของเอกชนคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจและจะต้องกระทำลักษณะดังกล่าวภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด² หลักการกระทำของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองต้องชอบด้วยกฎหมายเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองผู้รับผิดชอบในเรื่องนั้นๆ มีหน้าที่ดูแลขั้นตอนของการพิจารณาให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยตามวัตถุประสงค์และรวดเร็ว มิใช่ปล่อยให้เป็นเรื่องคู่ความเหมือนกับวิธีพิจารณาความแพ่ง เพื่อขจัดโอกาสที่จะวินิจฉัยสั่งการผิดพลาดตั้งแต่ในชั้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง มิใช่คิดเพียงว่าหากผิดพลาดประการใดแล้วประชาชนก็สามารถใช้สิทธิทางศาลได้ เพราะถึงแม้ว่าเอกชนคนใดที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำทางปกครองซึ่งคนเห็นว่าเป็นไม่ชอบด้วยกฎหมายย่อมมีสิทธิร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการกระทำทางปกครองนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่การควบคุมการกระทำของฝ่ายปกครอง

² วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, การควบคุมการใช้ดุลพินิจทางปกครองโดยองค์กรตุลาการ, ใน สมยศ เชื้อไทย (บรรณาธิการ) รวบรวมบทความทางวิชาการในโอกาสครบรอบ 80 ปี คร.ปรีดี เกษมทรัพย์, (กรุงเทพฯ:พี.เค.พรินต์ติ้งเฮาส์, 2543) หน้า 194-208

³ กมลชัย รัตนสกาวงศ์, พื้นฐานความรู้ทั่วไป หลักกฎหมายปกครองเยอรมัน, (กรุงเทพฯ:นิติธรรม 2537), หน้า 100

โดยวิธีการอื่นนอกจากโดยองค์การตุลาการ โดยเฉพาะในขั้นตอนแรกของกระบวนการในการใช้ อำนาจ คือขั้นตอนก่อนที่จะออกคำสั่ง หรือในการวินิจฉัยสั่งการของเจ้าหน้าที่ถ้าหากมีกฎหมาย วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองที่จัดเป็นระบบที่แน่นอนชัดเจน ก็จะสามารถป้องกันปัญหาของ การกระทบสิทธิของประชาชนได้เป็นอย่างดี ในเรื่องดังกล่าวจึงได้เกิดความคิดในเรื่องการ ประกันสิทธิให้แก่ประชาชน โดยมีการแยกเป็นการประกันสิทธิในเชิงป้องกันและการประกันสิทธิ ในเชิงแก้ไข⁴ การประกันสิทธิในเชิงแก้ไข หมายถึงการควบคุมตรวจสอบการกระทำของฝ่าย ปกครองภายหลังจากที่ฝ่ายปกครองได้วินิจฉัยสั่งการไปแล้ว ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นการตรวจสอบ การกระทำทางปกครองโดยการอุทธรณ์ภายในของฝ่ายปกครอง ซึ่งควบคุมตรวจสอบความชอบ ด้วยกฎหมายและเนื้อหาของการใช้ดุลพินิจด้วยและการตรวจสอบการกระทำทางปกครองโดย องค์การตุลาการซึ่งควบคุมตรวจสอบเฉพาะความชอบด้วยกฎหมายของการวินิจฉัยสั่งการเท่านั้น ส่วนการประกันสิทธิในเชิงป้องกันอยู่ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของฝ่ายปกครอง ซึ่งเริ่มต้นการ กระทำการจนถึงขั้นตอนการวินิจฉัยสั่งการและออกคำสั่งทางปกครอง

การที่หลักวิธีพิจารณาออกคำสั่งทางปกครองในชั้นเจ้าหน้าที่ที่มีความสำคัญในการ ตรวจสอบการกระทำของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เพราะการประกันสิทธิในเชิงแก้ไขโดยศาลนั้น ศาลไม่สามารถก้าวล่วงเข้าไปควบคุมดุลพินิจของฝ่ายปกครองได้เพราะศาลไม่ใช่องค์กรฝ่าย ปกครอง ศาลจะพิจารณาดูตรวจสอบได้แต่เมื่อฝ่ายปกครองได้พิจารณาวินิจฉัยสั่งการไปก่อนแล้ว สั่งเพิกถอนคำสั่งทางปกครองได้ทั้งหมดหรือบางส่วนเมื่อเห็นว่าฝ่ายปกครองใช้ดุลพินิจไม่ชอบ ด้วยกฎหมาย ซึ่งกรณีดังกล่าวมักจะเกิดผลเสียหายแก่ประชาชนแล้วเป็นส่วนใหญ่ และความเสียหายดังกล่าวศาลก็อาจไม่สามารถขจัดให้หมดสิ้นไปได้เนื่องจากคดีความมาถึงศาลล่าช้าเกิน กว่าที่จะเยียวยาได้ การพิจารณาทบทวนตรวจสอบของศาลจะไม่เป็นการช่วยประชาชนผู้ฟ้องร้อง คดีปกครองต่อศาล ถ้าการพิพากษาคดีไม่ทันต่อเหตุการณ์ การเยียวยาก็ไม่เกิดประโยชน์เต็มที่ หรืออาจไม่มีความจำเป็นได้ ดังนั้นการประกันสิทธิในชั้นศาลอาจแบ่งเบามาจากการพิจารณา ออกคำสั่งทางปกครองในชั้นเจ้าหน้าที่ด้วยการหาข้อเท็จจริงของเรื่องที่ถูกต้องสมบูรณ์ที่สุดก่อน ที่คดีจะมาถึงศาล และหากการพิจารณาเรื่องของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองมีลักษณะเป็นกระบวนการ พิเคราะห์เช่นในชั้นศาลด้วยแล้วก็ย่อมทำให้การควบคุมตรวจสอบโดยศาลกระทำได้สะดวก ขึ้น ฉะนั้นการประกันสิทธิในเชิงแก้ไขและเชิงป้องกันจึงมีคุณค่าประโยชน์ที่แตกต่างกัน ทำให้ การประกันสิทธิของประชาชนและการควบคุมตรวจสอบการกระทำของฝ่ายปกครองมีความ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนั้นในหลาย ๆ ประเทศจึงได้ให้ความสำคัญโดยบัญญัติเป็นกฎหมายวิธีปฏิบัติ ราชการทางปกครองดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

⁴ กมลชัย รัตนสกาววงศ์, พื้นฐานความรู้ทั่วไป หลักกฎหมายปกครองเยอรมัน, หน้า 100-107.

3. แนวความคิดการจัดทำกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในประเทศไทย

แนวความคิดในวิธีพิจารณาทางปกครองในชั้นเจ้าหน้าที่ของประเทศไทย ต้องยอมรับว่าได้รับอิทธิพลจากนักกฎหมายมหาชนหลายท่านที่ได้รับการศึกษามาจากกลุ่มประเทศต่าง ๆ เช่น ฝรั่งเศส ออสเตรีย และสหพันธรัฐเยอรมัน เป็นต้น และหน่วยงานของรัฐซึ่งได้แก่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาต้องถือเป็นองค์กรที่มีบทบาทและผลักดันกฎหมายดังกล่าวจนสำเร็จเป็นรูปร่างได้ แนวความคิดที่จะให้มีหลักเกณฑ์ทั่วไปในการปฏิบัติราชการทางปกครองของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองประเทศไทย ปรากฏอยู่แล้วในพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. 2522 มาตรา 51⁵ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาก็ได้เสนอแนะต่อรัฐบาลเพื่อมีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการวางระเบียบปฏิบัติราชการเป็นการทั่วไปได้แก่ มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2522 โดยเนื้อหาเป็นการกำหนดให้หน่วยงานของรัฐให้บริการที่สะดวก รวดเร็ว และแน่นอนแก่ประชาชนผู้ขอรับบริการ แต่ก็เป็นเพียงการวางระเบียบภายในของฝ่ายปกครองเท่านั้นไม่มีผลไปสู่ประชาชนภายนอก ส่วนกฎหมายปกครองต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมายหลายฉบับแม้จะมีวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองอยู่บ้างก็จะเป็นในเรื่องของการใช้สิทธิอุทธรณ์โต้แย้งคำวินิจฉัยสั่งการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองเสียเป็นส่วนใหญ่ การดำเนินการจัดทำร่างกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเริ่มพิจารณาให้ความสำคัญอีกครั้งในปี พ.ศ. 2534 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอนายกรัฐมนตรีจัดตั้งคณะกรรมการร่างกฎหมายวิธีพิจารณาเรื่องในชั้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองตามคำสั่ง

⁵ มาตรา 51 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์โดยที่ประชุมใหญ่มีอำนาจเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อมีมติวางระเบียบปฏิบัติราชการดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดวิธีการและวิธีพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อนออกคำสั่ง คำอนุญาต คำวินิจฉัย หรือ คำชี้ขาดตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายบัญญัติ
- (2) กำหนดให้คำสั่ง คำอนุญาต คำวินิจฉัย หรือคำชี้ขาดของเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล หรือที่มีความสำคัญในการปฏิบัติราชการ ต้องมีข้อความและเหตุผลตามสมควรในการสนับสนุนการออกคำสั่ง คำอนุญาต คำวินิจฉัย หรือคำชี้ขาดนั้น
- (3) กำหนดให้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งใดที่มีลักษณะบังคับเป็นการทั่วไป ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา ก่อน มีผลใช้บังคับ

ในการเสนอแนะดังกล่าว ให้คณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์คำนึงถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการความรับผิดชอบของ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้แก่รัฐในการดำเนินการบริหารสาธารณะอันเป็นประโยชน์ส่วนรวม สิทธิหน้าที่ของเอกชนที่เกี่ยวข้องกับราชการ และความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้แก่รัฐอย่างในชาวยุโรป สว่างศักดิ์, คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง, (กรุงเทพฯ:วิญญูชน, 2544) , หน้า 25.

สำนักนายกรัฐมนตรีที่ 194/2534 ลงวันที่ 17 พฤษภาคม 2534 โดยนำเอากฎหมายวิธีพิจารณา
คดีเรื่องในชั้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองของประเทศสหพันธสาธารณรัฐเยอรมันมาเป็นแนวทางใน
การยกร่าง ในระหว่างนั้นแนวความคิดในการปรับปรุงระบบวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้
เป็นที่ยอมรับมากขึ้นและถือเป็นนโยบายของรัฐ ดังปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พ.ศ.2534 มาตรา 64⁶ แต่ก็มีรองจนกระทั่งรัฐบาลสมัยนายบรรหาร ศิลปอาชาเป็นนายกรัฐมนตรี
สำนักคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงได้นำร่างเพื่อเสนอให้คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาอีกครั้งในปี
พ.ศ.2538 จนในที่สุดได้ผ่านการพิจารณาของรัฐสภาและประกาศใช้เป็นกฎหมาย มีผลบังคับตั้ง
แต่วันที่ 14 พฤษภาคม 2540 เป็นต้นไป⁷

4. คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเป็นคณะกรรมการที่ประยุกต์ขึ้นมาจาก
Council on Tribunals ของอังกฤษ ซึ่งเป็นคณะกรรมการทางวิชาการและประสานงานให้แก่
คณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท (Tribunals) และ การจัดประชาพิจารณ์ (Public Inquiries) เช่น
เดียวกับคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง จึงจัดตั้งขึ้นด้วยเหตุผลและความจำเป็นใน
การดูแล การบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ เนื่องจากเป็นกฎหมายที่มีหลักการใหม่ในการปฏิบัติราชการ
หลายกรณี และบางกรณีที่จะต้องอาศัยความเห็นทางวิชาการสำหรับกรณีที่เกี่ยวข้องฉบับนี้
ได้เปิดช่องว่างให้มีการพัฒนาให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและเหมาะสมกับประเทศไทย

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองจึงเป็นคณะกรรมการทางวิชาการและ
ประสานงาน เพื่อช่วยดูแลให้กฎหมายวิธีปฏิบัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองของไทยพัฒนาไป
สู่วัตถุประสงค์และแนวความคิดในการจัดให้มีวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในชั้นเจ้าหน้าที่เช่น
เดียวกับประเทศอื่น ๆ ที่ให้ความสำคัญแก่กฎหมายฉบับนี้เช่นเดียวกัน

4.1 องค์ประกอบของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองจากบทบัญญัติมาตรา
7 และมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ประกอบ
ด้วยกรรมการ 2 ประเภท คือ

1. กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน 5 คน ได้แก่ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัด

⁶ "รัฐพึงจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพ ขจัดชั้นตอนที่ไม่จำเป็นและกำหนด
ของเขตการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ชัดเจน และพึงดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อป้องกันและปราบ
ปรามการเลือกปฏิบัติหรือการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ"

⁷ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติม ชัยวัฒน์ วงศ์วิวัฒนาสนต์, กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง, (กรุงเทพฯ:
สื่อปัญญา, 2540) หน้า 162-167. และชาญชัย แสวงศักดิ์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 31-36.

กระทรวงมหาดไทย เลขาธิการคณะรัฐมนตรี เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

2. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ประธานและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีก
จำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน แต่ไม่เกิน 9 คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญใน
ทางนิติศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์หรือการบริหารราชการเช่นกันซึ่ง
ต้องไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 3 ปี

ทั้งนี้ มีข้าราชการของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นเลขานุการและผู้ช่วย
เลขานุการ โดยมีสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาทำหน้าที่เป็นสำนักเลขานุการของคณะ
กรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

การพ้นจากตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่กรณีหนึ่งกรณีใดดังต่อไปนี้

1. ครบวาระ 3 ปี (มาตรา 8 วรรคสอง)
2. คณะรัฐมนตรีมีมติให้ออก (มาตรา 9)
3. เมื่อมีเหตุหนึ่งเหตุใดตามมาตรา 76 ได้แก่
  - (1) ตาย
  - (2) ลาออก
  - (3) เป็นบุคคลล้มละลาย
  - (4) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
  - (5) ได้รับความเสียหายจากอุบัติเหตุถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นความผิดลหุโทษ
หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท
  - (6) มีเหตุต้องพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

4.2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเป็นไปตามมาตรา 11
แห่งพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่

1. การสอดส่องและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในการ
ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้
2. ให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ตามที่บุคคล
ตั้งกล่าวร้องขอ
3. มีหนังสือเรียกให้เจ้าหน้าที่หรือบุคคลอื่นใดมาชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็น
ประกอบการพิจารณาของ คณะกรรมการ
4. เสนอแนะในการตราพระราชกฤษฎีกา และการออกกฎกระทรวงหรือประกาศ
ตามพระราชบัญญัตินี้

5. จัดทำรายงานเสนอคณะรัฐมนตรีอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติราชการทาง ปกครอง

6. กรณีอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย